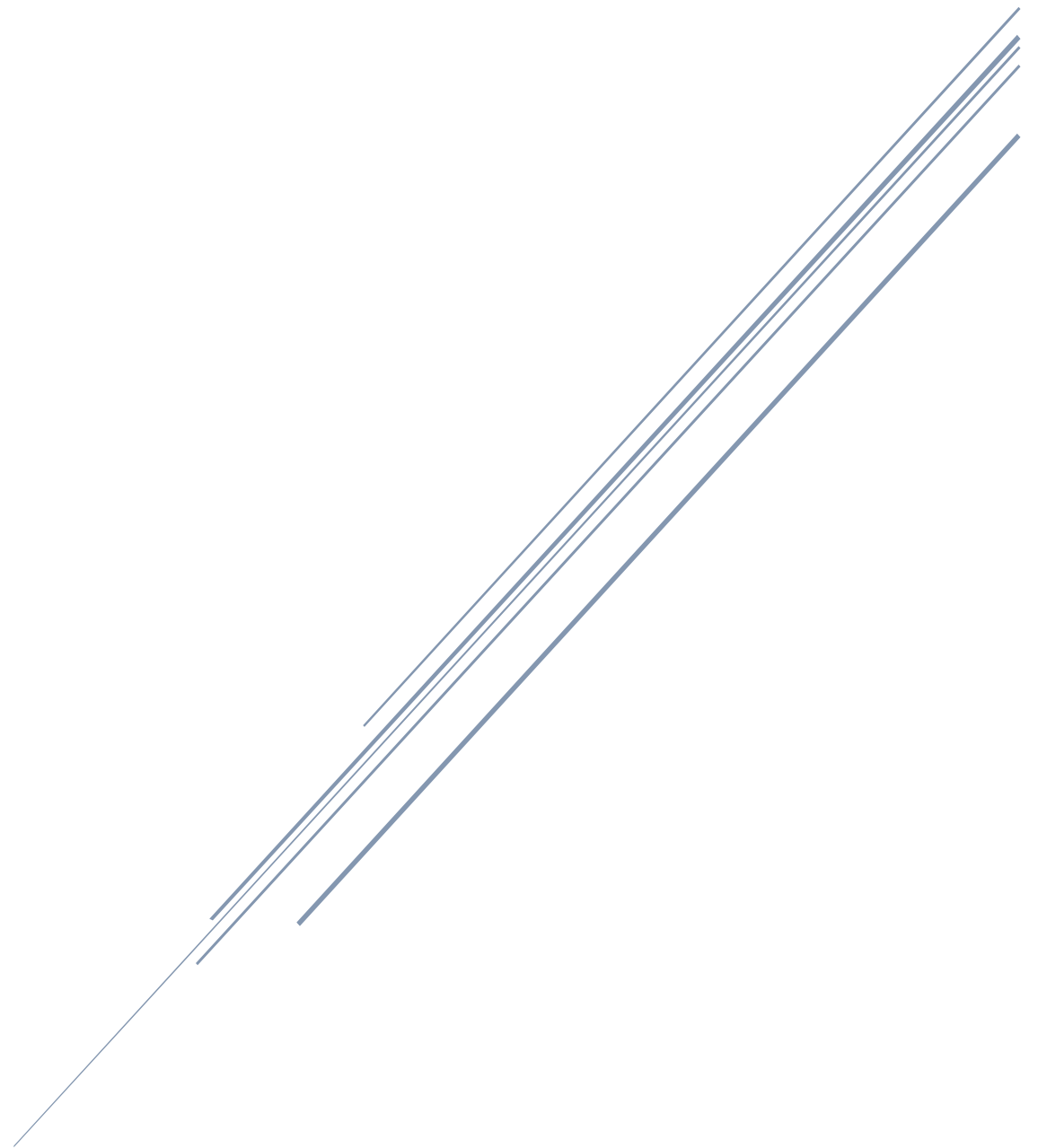

KYLÄ- JA KAUPUNGINOSA- OHJELMA 2023-2026

KAJAANIN KAUPUNKI

Kajaanin kaupunki

Sisällys

Esipuhe	1
Johdanto	3
Kajaanin kylät ja kaupunginosat 2022	4
1. Kajaanin kylien ja kaupunginosien tilanne	4
2. Toiminta-alueen haasteita	4
3. Toiminta-alueen mahdollisuuksia	4
4. Väestö	5
Kylä- ja kaupunginosaohjelman tavoitteet	7
Kajaanin kylät ja kaupunginosat tulevaisuudessa	7
Miten kehittäisit kansalaisvaikuttamista ja yhdistystoimintaa?	7
Miten kajaanilaisten kasvua, oppimista ja hyvinvointia tukevat palvelut pitäisi järjestää?	7
Miten kehittäisit asumisympäristöä, yhteyksiä sekä maankäyttöä ja rakentamista?	7
Miten kehittäisit elinkeinoja yrittäjyyttä ja työllisyyskehitystä?	7
Yhteisöllisyys ja kansalaisvaikuttaminen	8
1. Yhteisölliset ja aktiiviset kylät ja kaupunginosat	8
2. Asukaslähtöinen, suunnitelmallinen ja eri ikäisten tarpeet huomioiva kehittäminen	8
3. Kaupungin ja maaseudun vuorovaikutusta tukeva toiminta	8
Palvelut	9
1. Ennaltaehkäisevä hyvinvointia tukevan harraste- ja palvelutoiminnan kehittäminen	9
2. Lasten ja nuorten palveluiden saatavuuden ja harrastusmahdollisuuksien kehittäminen	9
Ympäristö, asuminen ja yhteydet	9
1. Mahdollisuus luonnonläheiseen asumiseen kylillä ja kaupunginosissa	10
2. Viihtyisät asuinympäristöt ja kylämiljööt	10
Elinkeinot, yrittäjyys ja työ	10
1. Maaseutuelinkeinojen ja -yrittäjyyden toimintaedellytysten kehittäminen	10
2. Palvelutuotantoon liittyvien yritystoiminnan toimintaedellytysten kehittäminen	10
3. Luonnonvaroihin ja luontoon liittyvien yritystoiminnan toimintaedellytysten kehittäminen	11
4. Nuorten yritystoiminnan ja työllistymisen kehittäminen	11
5. Työvoiman saatavuuden varmistaminen	11

Esipuhe

Kajaanin kylä- ja kaupunginosaohjelman historiaa

2004 Kajaanin maaseutuohjelma

2007 ohjelmaa tarkistettiin Kajaanin ja Vuolijoen kunnan kuntaliitoksen ja tietojen päivitystarpeen vuoksi

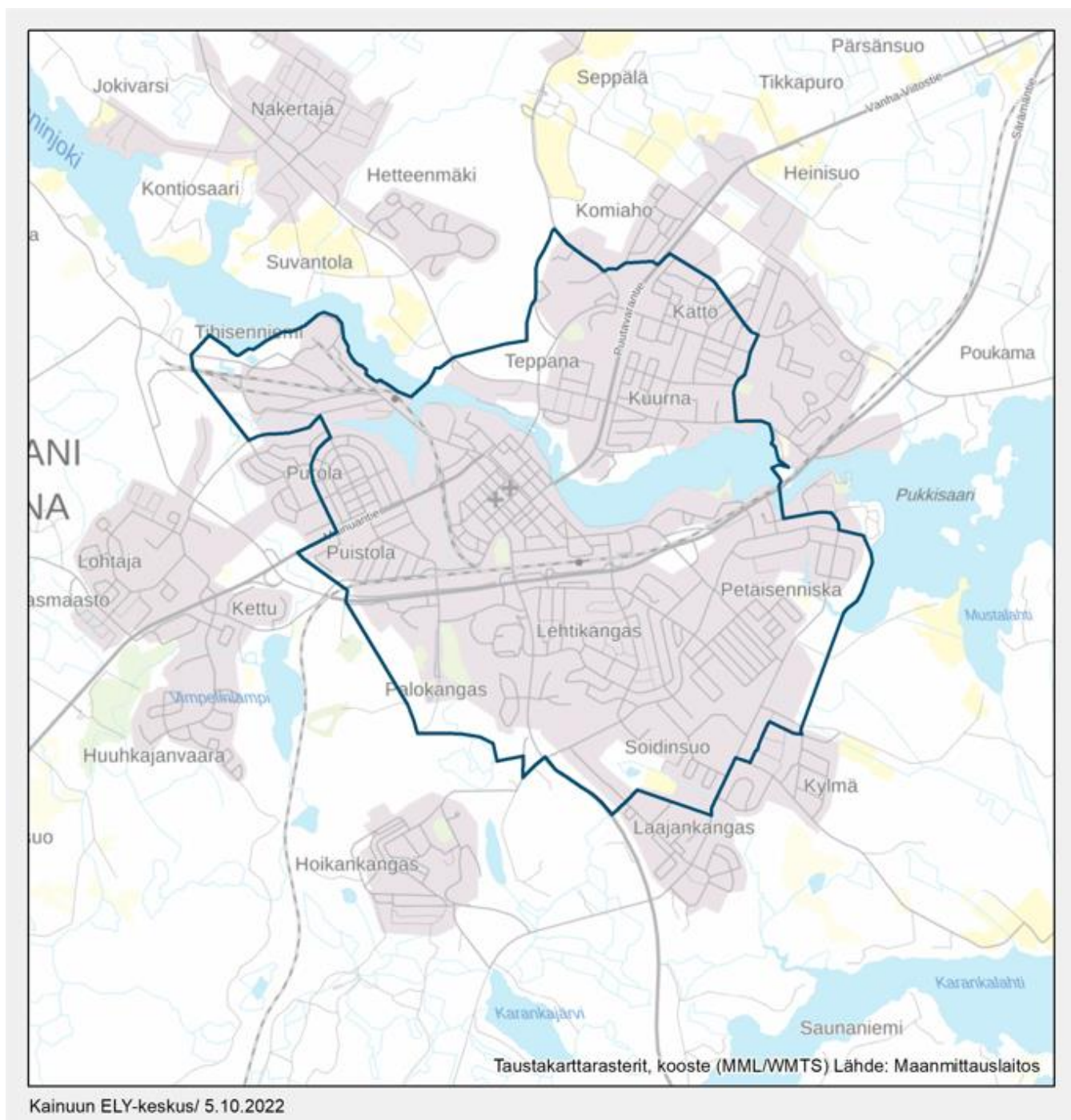
2008 suoritettiin ulkoinen arviointi, joka osoitti tarpeen ohjelman jatkamiselle

2009 ohjelman nimeksi muutettiin Kajaanin kylä- ja kaupunginosaohjelma ja aluerajaus laajennettiin samalla koskemaan kaikkia Leader -ohjelman mukaisia maaseutumaisia kyliä ja kaupunginosia

2014 ohjelmaa jatkettiin vuoteen 2020 saakka

Kajaanin kylä- ja kaupunginosaohjelman aluerajaus

Kylä- ja kaupunginosaohjelman aluerajauksena käytetään Oulujärvi Leader ry:n toiminta-alueen rajasta. Kylä- ja kaupunginosaohjelman ulkopuolelle jäävät lähinnä keskustan kerrostaloalueet ja suurteollisuuden alueet. Ohjelman aluerajasta tarkennettiin koskemaan kaikkia Kajaanin kyliä ja kaupunginosia.

Kuva 1. Oulujärvi Leader ry:n toiminta-alue Kajaanisssa (Oulujärvi Leader.fi/yhdistys)

Johdanto

Kylä- ja kaupunginosaohjelmassa tarkastellaan Kajaanin kylien ja kaupunginosien kehittämiskysymyksiä asukkaiden ja toimijoiden näkökulmasta ja pyritään vahvistamaan alueiden kehitysedellytyksiä. Ohjelmassa määritellään kylien ja kaupunginosien rooli kaupungin kehittämisessä ja osana kaupungin talous- ja toimintasuunnittelua. Kajaanin uudessa kaupunkistrategian kokonaisuudessa ohjelma on yksi kuu-
desta poikkileikkaavasta alaohjelmasta.

Keskeistä on kylien ja kaupunginosien saaminen luontevaksi osaksi kaupungin strategian ja talousarvion valmistelua ja toteutusta. Kylien ja kaupunginosien asioita tuodaan ohjelman kautta talousarvion tiedon-
tuotantoon, päätöksentekoon, johtamiseen ja kansalaiskeskusteluun.

Ohjelman tavoitteet ja linjaukset ovat sopusoinnussa keskeisten maaseutualueiden kehittämisohjelmien kanssa:

- Kajaanin kaupunkistrategia
- Kajaanin elinvoimaohjelma 2023–2026
- Kainuun maaseutus suunnitelma
- Kainuu ohjelma ja sen toimeenpanosuunnitelma
- Oulujärvi Leaderin kehittämisstrategia
- Kainuun alueellinen metsäohjelma

Ohjelman toteutuksessa otetaan huomioon myös eri alakohtaisten suunnitelmien kyliä ja maaseutualueita koskevia esityksiä, kuten esimerkiksi Kajaanin matkailun Master Planin matkailun kehittämis ehdotukset.

Kajaanin kylä- ja kaupunginosaohjelman laatimista varten perustettiin seurantaryhmän jäsenistä valmistelutyöryhmä. Ohjelman valmistelu käynnistettiin syksyllä 2021. Valmistelussa olivat mukana Kainuun ELY-keskus, Kainuun liitto, ProAgria Itä-Suomi, Oulujärvi Leader ry, Järjestöfoorumi/4H/ MLL, Kajaanin AMK, Kainuun Nuotta ja Kajaanin kaupungin sivistys-, elinvoima- ja maaseutupalvelut.

Ohjelman valmisteltiin edellisen ohjelman tapaan Kajaani -kierroksilla, mutta ne toteutettiin etäyhteyksillä teemoittain. Tilaisuuksiin pyrittiin kutsumaan kyseisen teeman asiantuntijat. Kajaani -kierroksia oli kaikkiaan neljä ja ne toteutettiin vuoden 2022 tammi-helmikuun aikana. Jokaiselle teemalle oli sähköinen kehittämisaineisto, johon osallistujat saivat kirjoittaa teemakohtaisen kehittämisidean. Kehittämisaineistosta luotiin pohja tulevan toimintakauden kylä- ja kaupunginosaohjelman tavoitteille. Kajaani -kiertueen lisäksi toteutettiin kysely, jonka tuloksia hyödynnettiin valmistelussa.

Kajaanin kylät ja kaupunginosat 2022

1. Kajaanin kylien ja kaupunginosien tilanne

Kajaanin alueella on kaikkiaan 23 kylä- ja asukasyhdistystä. Näistä kymmenen kylää sijaitsee Vuolijoen aluelautakunnan toiminta-alueella. Kylä- ja kaupunginosa-avustuksia haettiin v. 2022 kaikkiaan 17 kyläyhteisöstä. Kaupunki tuki kyliensä toimintaa 8800 eurolla.

Lisäksi kylä- ja kaupunginosayhdistyksillä oli mahdollisuus hakea kylätaloavustusta ja sitä haettiin yhdeksän kylätalon ylläpitoon. Kaupunki tuki kylätalojen ylläpitoa 10500 eurolla. Kaupunki tuki kyliensä toimintaa kaikkiaan 19300 eurolla.

Kajaanin kaupunki on keskittänyt kylätoiminnan maaseutupalveluiden yhteyteen ja nimennyt kyläyhdistys-henkilöksi maaseutusihteerin. Maaseutusihteerin toimii samalla kylä- ja kaupunginosaohjelman sihteerinä sekä Vuolijoen aluelautakunnalle aluesihteerinä.

Kajaanin kylien ja kaupunginosien toiminta, varainkeruu ja tapahtumajärjestelyt ovat olleet kokoontumisrajoitusten vuoksi tauolla pitkään. Lisäksi kylien ja asukasyhdistysten toimintaa haastaa parhaillaan käynnissä oleva energian hinnan nouseminen. Energian hinnannousun vaikutukset näkyvät etenkin niillä kyläyhteisöillä, joilla on hallinnassaan kylätalo.

Kyläyhteisöt ovat merkittävä palveluita tuottava yksikkö harvaan asutulla maaseudulla, mutta myös kaupungin läheisyydessä niillä on merkittävä rooli yhteisöllisyyden kasvattajana.

2. Toiminta-alueen haasteita

Yhteisöt kamppailevat olemassaolostaan muuttuvassa yhteiskunnassa. Väestön väheneminen ja ikääntyminen haastavat. Tämän seurauksena yhteisten tilojen ylläpitokulujen vastuu sekä palveluiden ja tapahtumien järjestäminen jää entistä pienemmälle tekijäjoukolle. Varainhankinta ja digitalisaatio haastavat ikääntyviä.

Väestön ikääntymisen ja kaupunkialueille keskittymisen myötä haasteita asettaa maaseudun työssäkäynnin muutos. Maaseudulla työskennellään kaupungista käsin. Tämä aiheuttaa tasapainottelua palveluiden turvaamisessa. Tästä näkökulmasta olisi hyvä, että maaseudun työpaikat pystyttäisiin täyttämään alueelle muuttavilla työntekijöillä, sen sijaan että työpaikat täytetään kaupungissa asuvilla.

Työvoiman saatavuus aiheuttaa ongelmia maaseudun ja kaupungin yritystoiminnalle. Maalle muuttoa ehkä mietitään, mutta koko perheen tilanne vaikuttaa muuttohalukkuuteen. Perheissä mietitään, että löytyykö töitä myös puolisolle ja onko lähellä riittävästi harrastusmahdollisuuksia lapsille ja koko perheelle. Erityinen haaste lasten harrastuksille on julkisen liikenteen puute iltaisin ja koulujen loma-aikoina.

3. Toiminta-alueen mahdollisuuksia

Aluekehittämisessä tulee tunnistaa monipaikkaisuuden, paikkariippumattomuuden ja virtuaalisuuden mahdollisuudet ja huomioitava, että vaikka kaupungistuminen on megatrendi, antaa se paljon mahdollisuuksia harvaan asuttujen alueiden kehittämiselle.

Maaseudun elinkeinojen kirjo kasvaa jatkuvasti. Moni on valmis sijoittumaan yrityksineen maaseudulle, sillä yhä harvempi työ kiinnittyy tiettyyn paikkaan. Toimivat tietoliikenneyhteydet ovat siksi yksi maaseudun kehittämisen edellytyksistä.

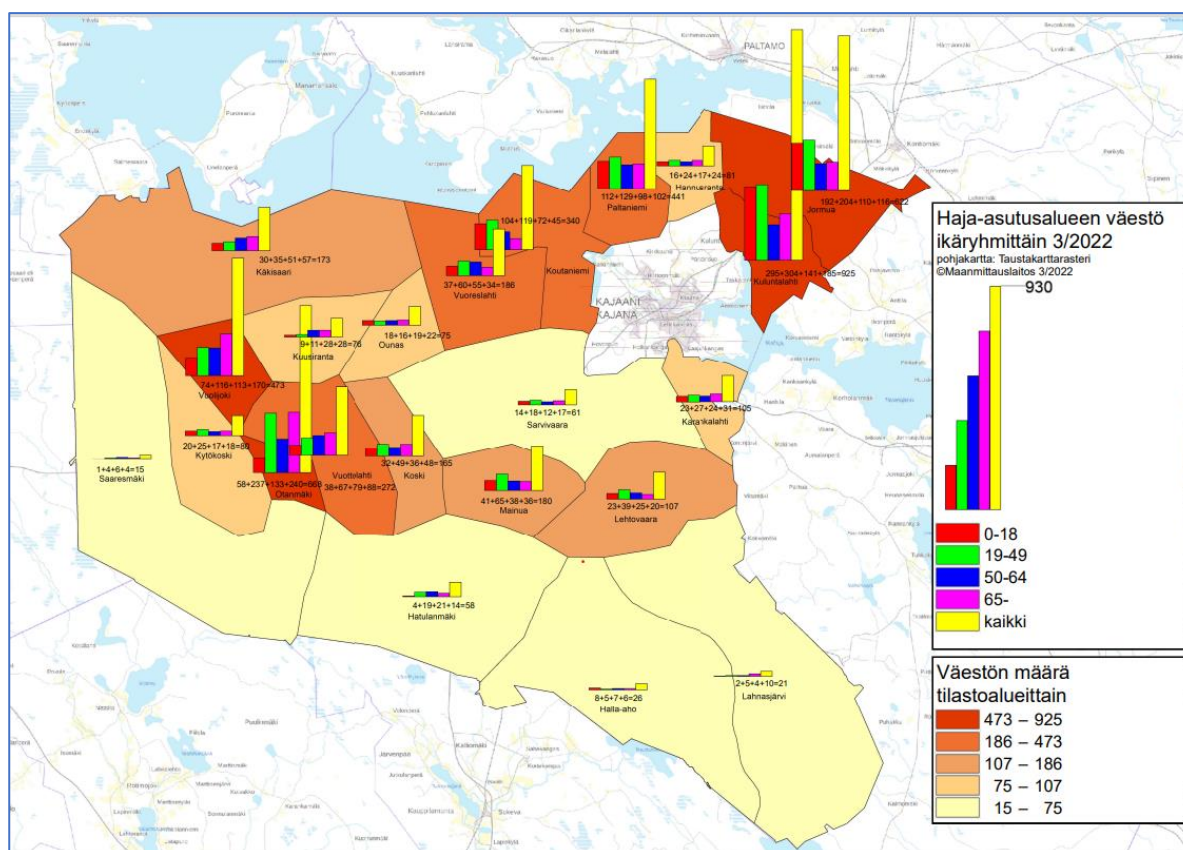
Maaseudun kehittämisen suuria treندهjä ovat ympäristö, ilmasto, kilpailukyky ja niihin liittyvät innovaatiot. Maa- ja metsätalous on keskeinen maaseudun elinkeino. Ruuan reitti alkutuotannosta kuluttajalle on digitalisoitumassa. Kuluttajat haluavat usein yhä enemmän tietoa ruuasta. Elintarvikevalmistajat ovat huomanneet, että yhteys ulkomaisiin asiakkaisiin on tehtävä sähköisiä kanavia käyttäen ja palveluun on avautunut nopeasti myyntiä edistäviä matchmaking-alustoja. Yritysten on osattava entistä paremmin tehdä kuluttajamarkkinointia mm. verkkokaupassa.

Yksittäisten paikkojen läpi kulkevat ihmisvirrat määrittävät turismin, tapahtumien ja vapaa-ajan asumisen mukaan, ei enää pelkästään työn tai asuinpaikan kautta. Turvalliset elämykset ja onnistumisen tunteiden tuottaminen ovat tärkeä osa kansainvälisen turismin kasvua. Elämyksellisyys on luonut ja luo toimintoja kaupunkeihin ja maaseudulle. Hiljaisuus on tuotteistavissa maaseudulla.

4. Väestö

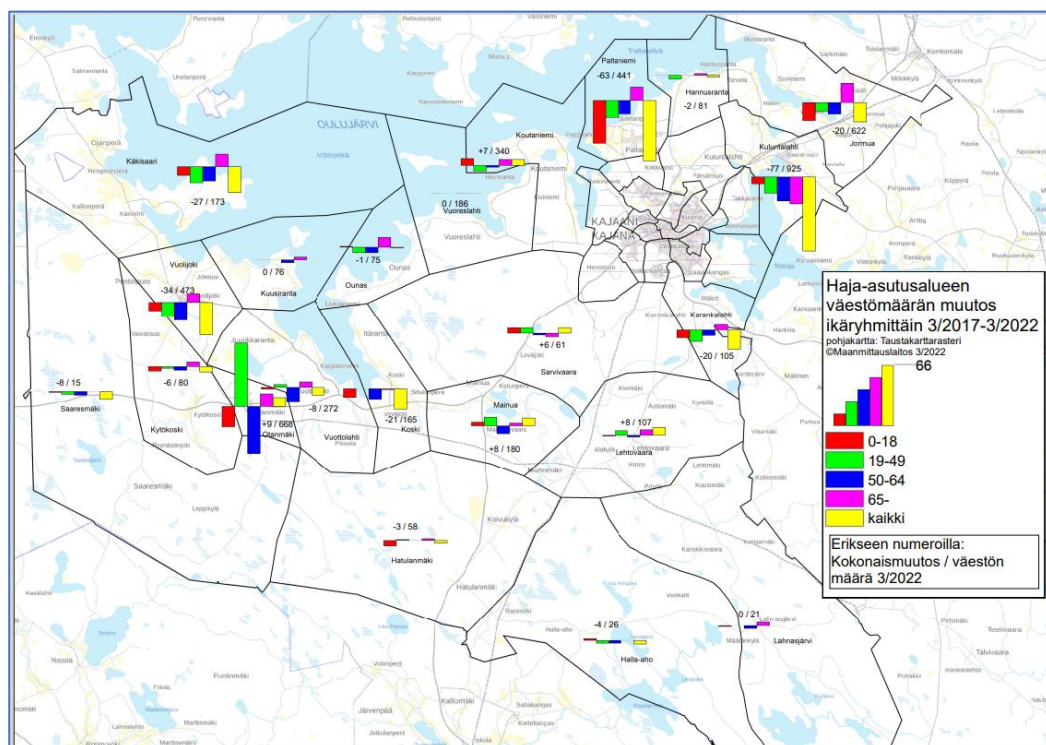
Valtakunnallisessa aluekehityksessä 2000-luvun lopussa alkanut väestön keskittyminen kasvukeskukseen vaikuttaisi tilastojen perusteella muuttuneen. Kajaanin tilastoissa on nähtävissä pieniä viitteitä Valtion tutkimuskeskuksen tulevaisuusbarometrissä todetusta väestön liikehdinnästä kaupunkien ja kasvukeskusten läheisyyteen maaseudulle. Tulevaisuusbarometrin mukaisesti nuoret ja nuoret lapsiperheet unelmoivat asumisesta kaupungin läheisellä maaseudulla niin sanotulla työssäkäyntialueella.

Maakuntakeskukset ympäristökuntineen ovat säilyttäneet väestöpohjansa kohtuullisen hyvin. Kainuussa Kajaani - Sotkamo akseli on vahvistunut samalla kun kehitysero muuhun Kainuuseen on kasvanut. Kajaanin muuttotappiota on kompensoinut maakunnan paras syntyvyys.

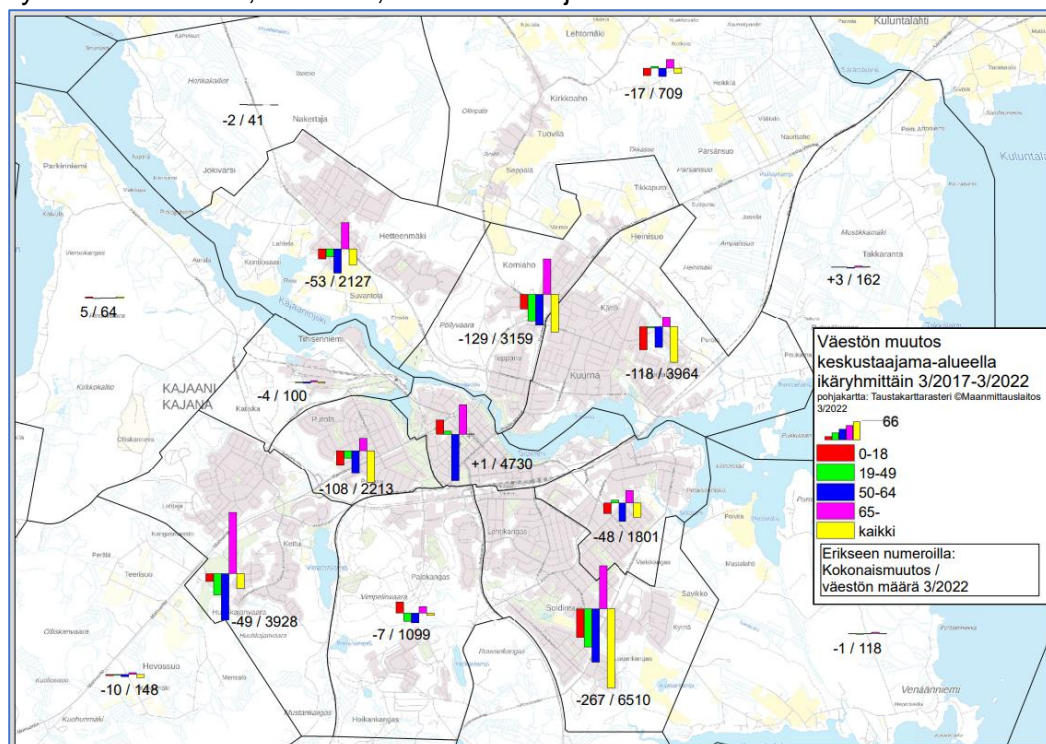
Kuva 2. Haja-asutusalueen väestö ikäryhmittäin 3/2022. (Lähde: Tilastokeskuksen väestötilastot)

Haja-alueilla väestö kasvoi tarkasteluajanjaksolla erityisesti Kajaanin etelä- ja läntisen alueen kylissä. Otanmäen alueelle on muuttanut lapsiperheitä, Mainuan, Lehtovaaran, Sarvivaaran ja Koutaniemen alle 18-vuotiaiden määrä on kasvanut. Selviä nuorten perheiden suosimia asuinpaikkoja ovat Koutaniemi, Kuluntalahti ja Jormua.

Kuva 3. Väestön muutos 2017–2022 Kajaanin haja-asutusalue (Lähde: Tilastokeskuksen väestötilastot)

Haja-asutusalueilla väestö kasvoi tarkasteluajanjaksolla erityisesti Kajaanin etelän- ja läntisen alueen kylissä. Otanmäen, Mainuan, Lehtovaaran ja Sarvivaaran alueet ovat kasvattaneet väestömäärää.

Kuva 4. Väestön muutos 2017–2022 Kajaanin keskustaajama (Lähde: Tilastokeskuksen väestötilastot)
Keskustaajaman väestö on ikäntynyt. Voimakkainta ikäntyminen on ollut Laajankankaan ja Ketun alueella. Laajankankaan, Teppana-Komiahon, Kuurna-Kätön sekä Purolan kaupunginosista on muutettu eniten pois. Kirkkoaho ja Takkarannan alueet ovat kasvattaneet väestömäärää.

Kylä- ja kaupunginosaohjelman tavoitteet

”Kylä- ja asukasyhdistykset tarjoavat monipuolisia asumiseen ja asuinalueen viihtyvyyteen liittyviä palveluita lakisääteisten kunnallisten palveluiden lisänä sekä tukevat yhteisöllisyyden myönteistä kehittymistä ja kansalaisvaikuttamisen mahdollisuuksia.”

Lähde: <https://mmm.fi/maaseutu/maaseudun-kehittaminen>

Ohjelman tavoitteena on kylien ja kaupunginosien vetovoimaisuuden ylläpitäminen ja parantaminen. Jokaisella alueella on omat vahvuutensa ja haasteensa. Kehittämistyössä pyritään näkemään erilaisten alueiden mahdollisuudet ja edistämään niitä. Kajaanin kylä- ja kaupunginosaohjelmalla tuetaan asukkaiden omaehtoista toimintaa, jolla he kehittävät asuinalueitaan houkuttelevana vaihtoehtona asumiselle ja yrittämiselle.

Kehittämisellä tähdätään siihen, että Kajaanin kylillä ja kaupunginosilla on hyvät edellytykset monenlaiselle yritystoiminnalle ja eri-ikäisten ihmisten asumiselle. Maaseudulla on potentiaalia niin biotalouden kuin luontomatkailun kehitykseen. Uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö tarjoaa valtavat mahdollisuudet. Puhdas luonto, viihtyisä ympäristö ja toimivat palvelut houkuttelevat kyliin ja kaupunginosiin uusia asukkaita ja kävijöitä.

Kajaanin kylät ja kaupunginosat tulevaisuudessa

Kajaani -kiertueen teemaillat järjestettiin tammi-helmikuun aikana etäyhteydellä teemoittain. Teemailloissa esityksiä koottiin sähköiselle kehittämisseinälle. Myös toisten tekemiä esityksiä sai kannattaa. Alla on esitelty teemailloissa käsitellyt kysymykset ja keskeiset esitykset.

Miten kehittäisit kansalaisvaikuttamista ja yhdistystoimintaa?

Kansalaisvaikuttamisen ja yhdistystoiminnan kehittämisteemaan nousi Kajaani kierroksilla osallisuuteen, yhteistyöhön ja koulutukseen liittyviä esityksiä. Kajaanin kaupungin rooli näkyi rahallisen avustamisen, toiminnan tukemisen ja yhteistyön koordinoimisen sekä yhdistysten näkyvyyden varmistajana.

Miten kajaanilaisten kasvua, oppimista ja hyvinvointia tukevat palvelut pitäisi järjestää?

Palvelu -teemassa eniten kannatuksia sai se, että Kajaanin eri alueita pitäisi kohdella tasa-arvoisesti. Osallisuus- ja hyvinvointijaoston jalkautumista kaupunginosiin sekä osallisuusohjelmaa toivottiin Kajaaniin. Nuorisotoimintaan ja liikuntapalveluihin liittyvä järjestöyhteistyö sai eniten esityksiä. Näiden lisäksi rantarakennelmiin sekä vesillä liikkumiseen, lähiliikunta-alueisiin, luontopolkuihin ja kirjastopalveluihin tehtiin esityksiä.

Miten kehittäisit asumisympäristöä, yhteyksiä sekä maankäyttöä ja rakentamista?

Teemaan tulleissa esityksissä toivottiin luontoarvojen huomioonottamista maankäytön suunnittelussa, sekä osallistumisen mahdollisuuksien ja tiedon lisäämistä Kajaanin asukkaille. Lisäksi toivottiin, että keskityttäisiin kehittämään uusien asukkaiden vastaanottamista alueelle mm. hakemalla mieluisen asuinalue, helpottamalla rantarakentamista ja saattamalla maankäyttöpoliittinen ohjelma ajan tasalle. Lähiöohjelmalla voitaisiin aktivoida lähijoiden asukkaita alueensa kehittämiseen. Lisäksi toivottiin Kajaaniin saapuvien teiden varsille tervetuloitotuksia erityisesti kansainvälisille vieraille. Paltaniemen tien ympäristön suunnitteluun ja hoitoon toivottiin panostusta ja Tervetuloa Kajaaniin -sovellukseen ohjausta. Yhteyksien kehittämiseen toivottiin palveluliikennettä erityisesti lapsille ja nuorille harrastamisen mahdollistamiseksi.

Miten kehittäisit elinkeinoja yrittäjyyttä ja työllisyydenhoitoa?

Teemaan tulleissa esityksissä toivottiin järjestöjen liiketoiminnan kehittämistä ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden mahdollistamista. Pienyrittäjille koulutuksia työnantajana toimimiseen sekä kilpailutuksiin ja

enemmän tietoa palkkaan liittyvistä tuista. Pienyritysten verkostoituminen, vertaistuki/kummitoiminta saivat kannatusta. Esitettiin myös aloittavien yrittäjien treffeistä ensimmäisen vuoden aikana, jolloin voitaisiin samalla kartoittaa mahdolliset tuen tarpeet. Ulkomaalaisille työntekijöille toivottiin palvelumuotoitua kotouttamisen polkua sekä jo alueelle muuttaneille kotouttamista asukkaaksi ja juurruttamista harrastuksiin ja järjestötoimintaan.

Yhteisöllisyys ja kansalaisvaikuttaminen

”Maaseudun kehittäminen ei ole väistämättömän supistumisen lieventämistä vaan aktiivisten, verkostoituvien ihmisten ja yritysten ideoiden tukemista ja nostamista toimialojen rajat ylittävillä ratkaisuilla.”

Lähde: <https://mmm.fi/maaseutu/maaseudun-kehittaminen>

Tavoitteena on, että Kajaanissa on yhteisöllisiä, turvallisia ja aktiivisia kyliä ja kaupunginosia, joiden kehittäminen on asukaslähtöistä, suunnitelmallista, eri-ikäisten tarpeet huomioon ottavaa ja koko kaupungin alueen vuorovaikutusta tukevaa. Osallistava alueellinen yhteissuunnittelu edellyttää asukkaiden, viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden tasa-arvoista vuorovaikutusta ja sitoutumista tehtyihin päätöksiin.

1. Yhteisölliset ja aktiiviset kylät ja kaupunginosat

Vahvistetaan kylätoiminnan vaikuttavuutta paikallisina aloitteentekijöinä, asioiden valmistelijoina, ja alueensa edunvalvojina sekä asukkaiden yhteisenä äänenä. Painopistealueina ovat palvelutaso, turvallisuusasiat, työllistäminen ja kylien työllistämismahdollisuuksien parantaminen sekä maahanmuuttajien kyläyhteisöön sijoittumisen edistäminen. Kyläsuunnitelmat pyritään saamaan osaksi kuntasuunnitelmaa.

Edesautetaan kylätalojen muodostamista paikallisiksi yhteisön tarpeiden mukaan keskeisiä palveluita tuottavaksi monipalvelukeskuksiksi. Kehitetään kylätaloja paikallisina valmiuskeskuksina, jolloin yhteisöt toimivat kaupungin ja viranomaisten yhteistyökumppanina kylien turvallisuusasioissa.

Kehitetään kaupungin ja kylien välistä yhteistyötä ja vahvistetaan osallisuutta luomalla toimivat prosessit yhdistystyöhön, työllistämiseen, yrittämiseen ja viestintään sekä erilaisten haasteiden ratkaisuun. Kootaan uudistetut toimintamallit yhteisöjen käyttöön.

2. Asukaslähtöinen, suunnitelmallinen ja eri ikäisten tarpeet huomioiva kehittäminen

Etsitään, kootaan ja jaetaan tietoa erilaisista tukimuodoista kylä- ja asukasyhdistysten omaehtoiseen toimintaan sekä kyliä ja kaupunginosia yhdistäviin hankkeisiin. Parannetaan viranomaisten valmiuksia hyödyntää kansalaistoimintaa. Hyödynnetään yhteisöllähtöisen paikallisen kehittämisen, kansalaislähtöisen kaupunkikehittämisen yhteistyöverkoston ja kaupunkipolitiikan kehittämisverkoston. Tehdään vuosittain kärkihankekysely kylä- ja kaupunginosayhdistyksille.

3. Kaupungin ja maaseudun vuorovaikutusta tukeva toiminta

Edistetään hyvien toimintatapojen mallintamista ja levittämistä kaikessa kansalaistoiminnassa. Kehitetään kolmannen ja neljännen sektorin suhteita ja yhteistyötä. Edistetään ja juurrutetaan kokeilukulttuuria ja yhteishankkeita julkisen vallan, yritysten ja kansalaistoimijoiden kesken.

Edistetään kylätoiminnan viestintämahdollisuuksia. Kootaan Kajaanin kylä- ja asukasyhdistysten viestintävastaavat valtakunnalliseen kylätoiminnan viestintäverkostoon. Verkosto tarjoaa hyviä viestintäkäytäntöjä ja koulutusta.

Palvelut

Maaseudun palveluita ovat mm.

- ✓ Verkkopalvelut, paikalliset laajakaistainvestoinnit
- ✓ Pieninfrastruktuurit
- ✓ Vapaa-aika ja matkailun investoinnit, kulttuuri- ja luonnonperintö
- ✓ Suunnitelmat ja selvitykset

Lähde: <https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/teemat/hyvinynti/palvelut>

Tavoitteena on, että kylissä ja kaupunginosissa on lasten ja nuorten kasvatuspalveluja sekä omaehtoista, asukaslähtöistä ja ennaltaehkäisevää hyvinvointia tukevaa harraste- ja palvelutoimintaa. Kuntalaisten tasa-arvoa saatavuudessa tuetaan monipuolisilla ja monimuotoisilla asukasta lähelle tulevilla palveluilla.

1. Ennaltaehkäisevä hyvinvointia tukevan harraste- ja palvelutoiminnan kehittäminen

Edistetään ja tuetaan nuorten vaikuttamismahdollisuuksia kylä- ja asukastoiminnassa harrastamisen sekä nuorisotoiminnan osalta.

2. Lasten ja nuorten palveluiden saatavuuden ja harrastusmahdollisuuksien kehittäminen

Edistetään ja kehitetään yhteistyötä nuorten kesätyö- ja harjoittelupaikkojen muodostumista kylätoimintaan, kunnallisiin palveluihin ja yrityksiin.

Edistetään ja kehitetään koulun ja kylätoiminnan yhteistyötä liittyen nuoriso- ja liikuntapalveluiden saatavuuteen sekä koulujen toimintaan.

”Maaseutu tarjoaa ratkaisuja niin uudistumiseen, hyvinvointiin kuin ympäristö- ja ilmastokysymyksiin. Koska maaseutu ammentaa luonnonvaroistaan, on ympäristön hoito tärkeä maaseudun kehittämisen tavoite.”

Lähde: <https://mmm.fi/maaseutu/maaseudun-kehittaminen>

Ympäristö, asuminen ja yhteydet

Tavoitteena on, että mahdollisuus tilavaan ja luontoläheiseen asumiseen kylillä ja kaupunginosissa säilyy ja paranee, kun niiden kaavoitus, vesi- ja jätevesihuolto, asuin ympäristöt ja yhteydet ovat kunnossa.

1. Mahdollisuus luonnonläheiseen asumiseen kylillä ja kaupunginosissa

Vahvistetaan maaseutua asumisen ja työn tekemisen paikkana korostamalla viestinnässä maaseutuasumisen vetovoima- ja pitovoimatekijöitä. Pääpainona etätyömahdollisuudet, avara ja turvallinen ympäristö sekä monimuotoiset luontoon liittyvät harrastusmahdollisuudet.

Edistetään monipaikkaista elämäntapaa ja tuetaan citymaalaisuutta. Mahdollistetaan maaseudulle eri ammattiryhmiä edustavien uusien asukkaiden saapuminen. Pääpainona rakentamisen helpottaminen ja mieluisan asuinpaikan valitseminen sekä vesi- ja jätevesihuollon kehittäminen. Joukkoliikenteen yhteyksiä kehitetään erityisesti lapsille ja nuorille harrastamisen mahdollistamiseksi.

2. Viihtyisät asuinympäristöt ja kylämiljööt

Edistetään kyläsuunnitelmien ympäristönhoitotöiden täytäntöönpanoa ohjaamalla ja tukemalla kylien työllistämismahdollisuuksia toimivilla yhteistyöprosesseilla.

Etsitään ja jaetaan tietoa parhaimmista käytännöistä kaupunkien ja maaseudun välillä luonnonvarojen hyödyntämisestä kestävästi ja tasavertaisesti ekologisen kriisin oloissa. Huomioidaan luontoarvot maankäytön suunnittelussa.

Kehitetään osallistavan budjetoinnin mahdollisuuksia ja hyödynnetään sitä viihtyisien asuinympäristöjen ja kylämiljöiden toteuttamisessa.

”Ihmiset hyödyntävät yhä enemmän verkossa tapahtuvaa keskustelua kuin kohtaamisia. Yritykset toimivat verkostoissa ja monipaikkaisesti hakien osaamista ja tuotantoa eri maista. Vapaa-ajan asunnoilla vietetään enemmän aikaa. Monipaikkaisuus on trendi.”

Lähde: <https://mmm.fi/maaseutu/maaseudun-kehittaminen>

Elinkeinot, yrittäjyys ja työ

Tavoitteena on parantaa maaseutuelinkeinojen ja –yrittäjyyden kehittymisen toimintaedellytyksiä erityisesti luonnonvaroihin, luontoon ja palveluyrittäjyyteen perustuvassa yritystoiminnassa sekä erityisesti nuorten työllistymisessä. Työvoiman saatavuuden varmistaminen.

1. Maaseutuelinkeinojen ja -yrittäjyyden toimintaedellytysten kehittäminen

Edistetään hiilineutraalisuutta ja hillitään ilmastonmuutosta viestinnällä, konkreettisilla teoilla ja kulutusvalinnoilla kylien monipuolista lähituotantoa ja -palveluja sekä kylämatkailua.

Suosittelaa paikallisten tuotteiden ja palveluiden käyttämistä. Paikallistaloutta vahvistetaan myös yhteiskunnallista yrittäjyyttä kehittämällä. Hyödynnetään kylien olemassa olevaa rakennuskantaa älykkäästi.

2. Palvelutuotantoon liittyvien yritystoiminnan toimintaedellytysten kehittäminen

Kehitetään kylien energiaviisaita ratkaisuja, mm. kylätalojen energiaremontteja perustuen paikallisiin energialähteisiin (lämpöpumpputeknologia, aurinko- ja tuulivoima, puu) sekä kierto- ja jakamistalouteen.

Hyödynnetään digitalisaatiota ja paikkariippumattomuutta palvelutuotannossa, esimerkkeinä lähi-/etäkouluratkaisut sekä eri logististen tarpeiden yhdistetyt kuljetusratkaisut. Edellytyksenä ovat nopeat verkkoyhteydet, joiden rakentamiseen on panostettava.

3. Luonnonvaroihin ja luontoon liittyvien yritystoiminnan toimintaedellytysten kehittäminen

Järkeistetään päällekkäisiä kuljetustoimintoja ja liikkumista. Näin voidaan torjua ilmastonmuutosta, tehostaa ajankäyttöä ja lisätä liikenneturvallisuutta.

Mahdollistetaan kokeilu- ja pilottihankkeita esimerkiksi kaupunkiviljelystä, kumppanuusmaataloudesta, maalaismarkkinoista ja REKO-renkaista.

Kehitetään luontokohteiden käyttömahdollisuuksia ja tehostetaan niiden ylläpitoa.

4. Nuorten yritystoiminnan ja työllistymisen kehittäminen

Nuorten työllistymisen polut metallialalle, maaseutuyrittäjyyteen, palvelutuotantoon, matkailuyrittäjyyteen harrastustoiminnan tukemisen kautta.

5. Työvoiman saatavuuden varmistaminen

Ulkomaalaisen työvoiman rekrytointi.

Elinvoimainen maaseutu on Kajaanin valtti!

Maaseudun kehittäminen

(Lähde: <https://mmm.fi/maaseutu/maaseudun-kehittaminen>)
